

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ННІ педагогіки

Кафедра дошкільного виховання і педагогічних інновацій

Формування колективу молодшого шкільного віку засобами
колективної творчої діяльності.

Дипломна робота з педагогіки

Студентки 4 курсу 41 групи

ННІ педагогіки

Гутман Валентини Олександрівни.

Науковий керівник

Кандидат філологічних наук,
доцент Гужанова Тетяна Сергіївна

Житомир 2013

Зміст

Вступ

Розділ 1. Науково теоретичний аналіз проблеми формування колективу учнів початкових класів

- 1.1. Визначення й основні характеристики дитячого колективу.
- 1.2. Розвиток дитячого колективу. Теорія стадій розвитку дитячого колективу Макаренка.
- 1.3. Вплив колективу на формування особистості дитини.
- 1.4. Психологічний погляд на розвиток групи в колектив.

Висновок до розділу 1.

Розділ 2. Колективна творча діяльність у формуванні колективу учнів початкових класів.

- 2.1. Колективна творча діяльність. Види та значення колективних творчих справ.
- 2.2. Принципи організації колективних творчих справ та технологія їх проведення.
- 2.3. Творчість помножена на науку.

Висновок до розділу 2.

Висновки

Список використаної літератури

Додатки

Вступ

Актуальність дослідження. Основним завданням сучасної школи є формування творчої і активної особистості, всебічно та гармонійно розвиненої людини. Про роль колективу в формуванні особистості існує багато різних міркувань. Деякі зводяться до того, що виховний вплив колективу не виправдовує себе, а навпаки, пригнічує особистість, гальмує її розвиток.

Дана тема є актуальною, враховуючи те, що успішний розвиток та формування особистості можливий лише в колективі. Тому для кожного педагога важливим постає питання формування колективу учнів, як сприятливого середовища, для розвитку особистості кожного вихованця початкової школи.

Дослідженням колективу займалися такі видатні педагоги як:

Н.П. Аникеева, Й.А. Аркін, П.П. Блонський, І.П. Іванов, Т.Є. Коннікова, М.Ю. Красовицький, Р.К. Крупська, А.Т. Куракін, А.С. Макаренко, А.В. Мудрик, Л.І. Новікова, В.А. Сухомлинський, С.Т. Шацький, та ін.

На жаль, міністерством освіти та науки України не визначено чіткого плану формування колективу молодших школярів та будь яких методичних рекомендацій що до необхідності та шляхів його становлення. Проте вказівка на необхідність виконання навчально-виховної роботи у сформованому колективі є у таких державних документах як:

1. Закон України "Про загальну середню освіту".
2. Державний стандарт початкової загальної освіти.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, та ін..

У зв'язку з цим від 27 серпня 2010 р. постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад» було встановлено наступне: «Навчально-виховний процес у закладі здійснюється за груповою та індивідуальною формою навчання».

Враховуючи актуальність та соціальну значимість колективу для становлення та належного розвитку особистості дитини, ми обрали темою дослідження «Формування колективу молодшого шкільного віку засобами колективної творчої діяльності» аби обґрунтувати важливість засобів колективної творчої діяльності у становленні дитячого колективу, визначити чому саме КТД вважають необхідною ланкою у роботі педагога над формуванням колективу молодших школярів.

Мета дослідження – Обґрунтування та визначення умов формування колективу молодших школярів як необхідного компоненту при здійсненні навчально-виховної роботи у початковій школі засобами колективної творчої діяльності.

Об’єкт – Процес формування колективу учнів початкової школи.

Предмет – Колективна творча діяльність як засіб ефективного формування колективу молодших школярів в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи.

Завдання дослідження :

1. Науково-теоретичний аналіз проблеми формування колективу молодших школярів в психолого-педагогічній літературі.
2. Вивчення особливостей формування колективу у початковій школі.
3. Науково-теоретичний аналіз поняття КТД в педагогічній літературі.
4. Діагностика рівня сформованості колективу учнів початкової школи в умовах проведення колективних творчих справ.
5. Розробка КТС як однієї з технологій формування колективу молодших школярів у навчально-виховному процесі.

Гіпотеза дослідження: формування колективу молодших школярів буде найефективнішим за умови доцільного проведення з учнями колективної

творчої роботи, а саме КТД різних типів, враховуючи ступені розвитку колективу на тих чи інших етапах та особисті інтереси кожної дитини класу.

Методи та організація дослідження- На різних етапах дослідницької роботи з метою розв'язання поставлених завдань і перевірки гіпотези були використані такі методи дослідження:

- *теоретичний* — аналіз нормативних документів та психолого-педагогічної літератури з поставленої проблеми дослідження;
- *емпіричний* — педагогічне спостереження, бесіда з дитиною молодшого шкільного віку та аналіз результатів діяльності;

Наукова новизна- полягає в тому, що в роботі наявний перелік факторів, що впливають на формування колективу молодших школярів.

Практичне значення: методичні рекомендації що до формування колективу молодших школярів можуть бути використані студентами при проходженні педагогічної практикита вчителями початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів.

Висновки

Відносини в згуртованому учнівському колективі характеризуються єдністю інтересів і взаємодопомогою, взаємною відповідальністю, турботою один про одного, повагою гідності товаришів.

Існують різні типи колективів, і дитина, як правило, одночасно бере участь у діяльності кількох з них: вона і учень у певній групі, і учасник гуртка, і член клубу й т.д. Природно, що в різних колективах учень буде виконувати й різні функції, виступати в різних ролях, цим самим, здобуваючи життєвий досвід .

А.С.Макаренко розглядав колектив як динамічне об'єднання, яке у своєму розвитку проходить ряд стадій:

Перша стадія – вимагає педагог, він же вивчає вихованців, організовує різноманітну колективну діяльність;

Друга стадія – вимагає педагог і актив. Робота з активом. Різноманітні форми колективної діяльності, розвиток активності;

Третя стадія – колектив висуває свої вимоги до окремої особистості.

В.О. Сухомлинський - як засіб морального і духовного розвитку дитини. У колективі створюється єдність суспільного й індивідуального. Найбільше виховне значення має цілісний шкільний колектив, у якому колективи учнів ті педагоги об'єднані прагненнями до суспільно значимих цілей і моральних ідеалів. “Мудра влада колективу” (В.О. Сухомлинський) допомагає особистості подолати риси егоїзму, байдужості, визначити громадянську позицію, брати участь у творчій, гуманістично спрямованій діяльності на благо інших людей.

Т.Є. Коннікова працювала над проблемами розвитку школярів в колективі. Вона показала, що колектив впливає на дитину через активність самої дитини, і перш за все через морально цінну активність.

Загалом, проаналізувавши праці вище вказаних науковців можна зробити висновок, що колектив становить собою певну групу людей, засновану на основі спільних цілей, задач; групу, що поєднує інтереси як кожної людини, так і суспільства загалом. Така група керується принципами співробітництва, що є для неї ціннісними орієнтаціями та нормами поведінки.

Література

1. В. Сухомлинський. Йти вперед! // Рідна школа. - 2002. № 5.
2. Гузеев В.В. Эффективные образовательные технологии: Интегральная и ТОГИС. М.: НИИ школьных технологий, 2006. 208с.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти /від 16 листопада 2000 р. N 1717.
4. Діяльність класного керівника з розвитку учнівського колективу / О.Є. Гречаник. // Управління школою.-2011, -№22/24.-С.26-31.
5. Загальна психологія. / За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. Підручник. – 2-е вид., переробл. І доп. – Нова Книга. 2004 – 704 с. (ст.. 219)
6. Загальна психологія: Підручник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. – К.: Либідь, 2005. – С. 464.
7. Зязюн І. Технологізація освіти як історична неперервність // Неперервна педагогічна освіта. Теорія і практика. – 2001. – Вип..1. – С.73–85.
8. Иванов Й. П. Воспитать коллективистов. — М., 1982.
9. Донцов А. Й. Психология коллектива. — М., 1984.
10. Подласый Й. П. Педагогика. — М., 1999.
11. Сухомлинский В. А. Мудрая власть коллектива. — М., 1983.
12. Івасюк І. Хто ми є? Рольові ігри та ситуації для вивчення учнівського колективу. // Заруб. літ.–ранавч. закладу. – 2001. №10- С. 59-62.
13. Кабінет Міністрів України /постанова/ від 27 серпня 2010 р. N 778 Київ / Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад
14. Карпенчук / Теорія і методика виховання: Навч. Посіб.-2-ге вид., допов.іпереробл. – К.: Вища школа, 2005.-343с.
15. Карпенчук / Теорія і методика виховання: Навч. Посіб.-2-ге вид., допов.іпереробл. – К.: Вища школа, 2005.-343с.
16. Зоц. В. КТД – Колективна творча діяльність.// Виховання в школі/ Упорядники В.Варава, В. Зоц, К. 2003. Ст.. 99-118.
17. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. / Педагогіка: Підручник. – К.: Знання, 2007.-447с.(248)
18. Л.Ф. Замула. Колективна творча справа як засіб формування особистості через учнівський колектив.// Вих. робота в школі-2008.- №1.-С.43-46.
19. Лутошкин Л. Н. Емоційні потенціали колективу. - М.: Педагогіка, 1998.
20. Макаренко О.С. Мета виховання. Організаційна будова колективу. Перспектива //Пед. тв.: У 8 т. - М.: Педагогіка, 1984. - Т. 4

- 21.Макаренко О.С. Твори: В 7 т. — Т. 5. — К.: Рад. шк., 1954. — С. 213.
- 22.Методичні засади реалізації особистісного виховного процесу в сучасних освітніх закладах: зб. наук.-мет. праць/ за редакцією О.О. Максимової, М.А. Федорової.- Житомир:ФОП Левковець, 2012.-267с
- 23.Новікова Н. / Формування колективу як компонент особистісно-орієнтованого навчання // Рідна школа. 2007. №1. Ст..23-26.
- 24.Особистісно-орієнтоване виховання в умовах кл. колективу./Директор школи.-2006.№27-28. ст. 41-52.
- 25.Пальчевський С.С./ Педагогіка: Навч. посіб.-К.: Каравела, 2007.-576с.
- 26.Педагогіка. / Н.Є. Мойсеюк. Навчальний посібник— 3-е вид., доповнене, 2001р.-С.608.
- 27.Педагогіка: Посібник/Н.П. Волкова — К.: Академія, 2001. — С. 575.
- 28.Проблеми особистості і колективу в системі виховної роботи школи // Рідна школа.-2002, №6- С.35-37.
- 29.Семиченко В. Психологія пед. Діяльності: Навч. посібник. К. 2004. С 86-100.
- 30.Сухомлинский В. А. Мудрая власть коллектива. — М., 1983.
- 31.Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник.-к.: Академія, 2000.- 542с.
- 32.Чарівна технологія КТВ. // Почат. освіта- 2006. №48. С.3-4.
- 33.Эремеева В. / Технологія вивчення загальн. основ педагогіки:Метод.пос.-Ж., 2004. С.144-158.
- 34.Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. — К.: Либідь, 2002. — 560 с.
- 35.Які методи використовувати для вивчення класного колективу // Позакласний час.-2007.№8. ст..32-35.
- 36.Иванов И.П. Энциклопедия коллективных творческих дел.-М.: Педагогика, 1989.- 208с.
- 37.Мазоха Д. С.Педагогіка: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Д. С. Мазоха, л-ри, 2005. — 232с.
- 38.Методика виховної роботи : Навчально – методичний посібник для студентів і викладачів педагогічних навчальних закладів / Упорядник Гужанова Т.С. — Житомир: Вид –во ЖДУ ім.. І. Франка, 2013. — 120с.
- 39.Методика коммунарского воспитания: Кн. Для учителя. — М: Просвещение, 1990. — 144с. — (Мастерство учителя: идеи, советы, предложения).
- 40.Методика воспитательной работы: Учеб. Пособие для студентов пед. Ин-тов /Ю.П.Азаров, Л.М.Байтенова, Е.П. Белозерцев и др.; Под ред..Л.И.Рувинского . — М.: Просвещение, 1989.-335 с.

41. Логинова Н. Детская тайна: Заметки публициста. – М.: Педагогика, 1989.-304 с.
42. КТД. «Відпочивайте в творчості»// Завуч. 2006 - № 12. –с 15-18.
43. Маслов А.О. Основи психології та педагогіки: Навч. посібник. – Житомир: ЖДЖ Г.У. 2005.-176 с.
44. М. Хондзе. Организовать коллектив дошкольников / М. Хондзе : и другие.: Пер. с япон. – М.: Педагогика.1991.-152 с.
45. Поступ особистості до відданості чеснотам / І. Бех //Початкова школа.- 2007.- №7., Ст. 3-6.